

ORDET

Af Kaj Munk

SKOLEMATERIALE

Odense Teater 2007/08

Ordet

Af Kaj Munk

Danmarksturné fra d. 5. nov. - 8. dec.

Odense Teaters Store Scene fra d. 31. dec. - 26. jan.

Iscenesættelse og bearbejdelse:

Carsten Brandt

Scenografi:

Christian Tom-Petersen

Medvirkende

Borgen: **Ole Møllegaard**

Mikkel: **Klaus T. Søndergaard**

Inger: **Sophie Louise Lauring**

Lillepigen: **Sarah Isabel Shirazi Rasmussen*/
Mia Helene Højgaard***

Johannes: **Peter Plaugborg**

Anders: **Carl Martin Norén**

Peter Skrædder: **Henrik Weel**

Anne: **Beinta K. Clothier**

Præsten: **Bjarne Antonisen**

Lægen: **Mads Nørby**

Kvinden/Agathe: **Catrin Haass Svendsen**

* Elever fra Det Kongelige Teaters Balletskole i Odense

Indholdsfortegnelse

Ordet 2

Indledning 4

ORDET som kanon 5

Om tilblivelsen af ORDET 6

Kaj Munks dramatiske forfatterskab 7

Mirakler findes 8

Samtale om ORDET 10

Hvad er et mirakel 12

Frans af Assisi 12

Den grædende Jomfru Maria 12

Jesus lavede undere 13

Uddrag af 2. scene 14

Inspiration til emnet på film 20

Inspiration til emnet i bøger 20

Indledning

Hermed skolematerialet til forestillingen ORDET.

Kaj Munk var en mand fyldt med modsætninger.

Munks mirakeldrama ORDET fra 1925 er et af de dramaer, der - trods sin alder - stadig har noget at sige os. Og ORDET vil os noget. ORDET forkynder, at mirakler kan ske midt i dagliglivet på en vestjysk gård, hvis man bare tror på bønnens magt.

Konflikten mellem de to religiøse retninger - Grundtvigianismen og Indre Mission - var velkendt for Kaj Munk, der selv var præst i det vestjyske Vedersø. Hans intention med ORDET var at give disse almindelige mennesker og deres tro et scenisk liv - at fortælle en historie om helt almindelige mennesker, der oplever noget ud over det sædvanlige. Og det må Ingers opstandelse forårsaget af Johannes' bønner siges at være.

ORDET er et religiøst drama, der tager troen – og tvivlen – alvorligt.

I dette materiale har vi samlet interviews med instruktøren Carsten Brandt, skuespilleren Klaus T. Søndergaard samt tekster om Kaj Munk og tilblivelsen af ORDET. Materialet kan bruges i sin helhed, eller man kan lade sig inspirere af de enkelte dele.

Vi håber, materialet kan være til inspiration.

Materialet er skrevet af
Odense Teater

Hvis du har kommentarer til materialet eller har spørgsmål til det, er du velkommen til at kontakte Line Hede Simonsen i Odense Teaters Presseafdeling på linehede@odenseteater.dk eller pr. telefon 63139253.

ORDET som kanon

Kaj Munks ORDET er sammen med 9 andre danske stykker scenekunst blevet valgt til Kulturministerens kulturkanon. Kulturkanonen skulle indeholde ti uomtvistelige værker inden for hver kunst-
art. Motiveringen for at kanonisere ORDET lød som følger:

”I en dramahistorie præget af småborgerlig snusfornuft er digterpræsten Kaj Munks vanvittige og irrationelle skuespil ORDET på alle måder et særsyn. Et anfægtet værk, forfattet over en 6 dage lang skriverus, der lovpriser ”bønnens mod” og forkynder ”underets mulighed” i vore dage. Handlingen er henlagt til Vestkysten, til Borgensgård, hvor den grundtvigianske storbonde Mikkell Borgen nægter sin søn Anders giftermål med den pige, han elsker, fordi hun kommer af en indremissionsk familie. Gamle Mikkells drøm er at se sin gård som det fortsatte samlingspunkt for sognets åndsliv, og den plan harmonerer kun dårligt med de missionske mørkemænd. Lige lidt hjælper det, at Mikkells godhjertede svigerdatter Inger forsøger at overbevise ham om, at meningsforskelle og gårdmandshandler må vige for kærligheden. Ingers rene, ureflekterede barnetro kan ikke rokke de stridende parter. Først da Inger uventet dør i barselssengen for dernæst at blive genopvakt fra de døde af den sindssyge Johannes. Først da sejrer barnetroen over al fornuft.

Intet er nemmere end at kritisere ORDET. Både for stykkets radikale genreskred fra de første akters folkekomedie til de sidste akter, der antager karakter af mirakelspil. Og for den vilde djærvhed, der ofte skæmmer dialogen og giver den et snert af kold kalkulerings. Men kritikken forstummer, for ORDET er skrevet med en vildskab, der får en til at sluge det scene for scene. Det er vanskeligt at finde plads til tvivlen, så længe man befinder sig i Kaj Munks overspændte univers.”

Læs mere på Kulturministeriets hjemmeside: www.kum.dk

Kilde: <http://www.kum.dk/sw34241.asp>

Ordet blev skrevet i 1925 og opførtes første gang i 1932 på Betty Nansen Teatret. I 1955 filmatiserede Carl Th. Dreyer ORDET med blandt andre Preben Lerdorff Rye og Birgitte Federspiel.

Om tilblivelsen af ORDET

Kaj Munk havde fortælletrang. Denne trang udmøntede sig i digte, romaner og skuespil. I starten af det 20. århundrede var der kun Det Kgl. Teater at henvende sig til, hvis man havde ønsker om at se sine værker i en scenisk version. Det gjorde Kaj Munk. Men henvendelserne til Det Kgl. Teater gav ikke altid et positivt svar. Undtagelsen var dog "En Idealist", som teatret antog efter lange overvejelser i 1926.

Den lange ventetid faldt Munk svært. Derfor henvendte han sig i 1924 til én af teatrets censorer. Hans Brix manede Munk til tålmodighed, men kunne godt mærke, at dette ikke faldt Munk let. Derfor opfordrede Brix ham til at skrive et stykke, som tog bønder alvorligt. Og da Munk følte, at han var ved at komme ind under huden på folkene i Vedersø, tog han ideen til sig.

Den tragiske historie

Faktisk faldt det sig således, at han inden afrejsen til København havde haft et trist besøg af én af bønderne, som havde mistet et barn ved fødslen og hvis kone død i barselssengen. Denne sørgelige begivenhed blev afsættet og omdrejningspunktet i et af Munks mest omdiskuterede skuespil: ORDET. Munk ville berette om de gudfrygtige mennesker, der beboede de lokale gårde, men han ville også berette om troens mirakler.

I en ildsom hast skrev han ORDET på kun seks dage, og det blev straks sendt af sted til Hans Brix i København. Her lå stykket i en bunke på skrivebordet i et par år, inden Det Kgl. Teater afviste at sætte det op, fordi man mente, det manglede "aandeligt Perspektiv". En indvending Munk på ingen måde var enig i. Da Det Kgl. Teater ikke lod sig overtale til en opsætning af ORDET, besluttede Munk at sende stykket til fru Nansen, der drev Betty Nansen Teatret.

En stormende succes

Betty Nansen antog ORDET på foranledning af sin mand, skuespilleren Henrik Bentzon, der spillede hovedrollen i opførelserne på Betty Nansen Teatret. ORDET fik over 100 opførelser alene på Betty Nansen Teatret. Det blev spillet i alle de nordiske lande og såmænd også i Schwerin i Nordtyskland. ORDET var en gigantisk succes – hele Danmarks befolkning var bekendt med stykket og dets tematik. Der blev skrevet om det i aviserne, og stykket gik for fulde huse landet over. Alle havde en mening om miraklet – underet i Ingers opvækkelse fra de døde.

Af Tanja Marcher

Kilder:

Kaj Munk: Foraaret saa sagte kommer

Niels Nøjgaard: Ordets dyst og dåd

Kaj Munks dramatiske forfatterskab

Kaj Munk blev født i 1898, bestod embedseksamen som cand.theol, i 1924 og blev umiddelbart derefter præst i Verdersø, Vestjylland. Embedet havde han indtil sin død d. 4. januar 1944, hvor han blev henrettet af den tyske besættelsesmagt i Hørbylunde Bakker vest for Silkeborg. Blandt Kaj Munks væsentligste dramatiske værker kan nævnes:

EN IDEALIST (1924 opført på Det Kongelige Teater i 1928)
ORDET (1925 – opført første gang på Betty Nansen Teatret i 1932)
I BRÆNDINGEN (trykt 1929)
CANT (1931)
KÆRLIGHED (1935)
SEJREN (1936)
HAN SIDDER VED SMELTEDIGLEN (1938)
EGELYKKE (1940)
NIELS EBBESEN (1940)

Kilde: "Ordet på bordet – ni læsninger af Kaj Munks dramatik" red. Af Per Lykke Multivers 2004.

Mirakler findes

I begyndelsen var ordet

Interview med instruktør Carsten Brandt

ORDET instrueres af film- og teaterinstruktør, Carsten Brandt, som vi har mødt ham til en snak om tro og mirakler.

Hvad skal vi med et skuespil som ORDET i dag?

”Jeg vil prøve at gøre det til en rystende, bevægende oplevelse. Jeg har prøvet at gøre det mere nutidigt på visse punkter - men det foregår lige før anden verdenskrig. Historien handler om to unge mennesker, som er forelskede, men ikke kan få hinanden pga. af deres fædre, der ikke tror på det samme.”

”I slutningen af ORDET sker tilsyneladende et mirakel, da den unge kvinde, Inger, vågner igen efter at være erklæret død. Det er jo et mirakel! Findes mirakler? Hvis mirakler ikke findes, er der ingen grund til, at vi lever. Vi lever vores liv med drømme og troen på noget mere. Hvis miraklet ikke kan komme, så er ens liv faktisk lidt fattigt. I mit liv har jeg oplevet – små og store – mirakler. I forestillingen kan man sige: Hun kan være skindød. Det drejer sig om, hvad man tror på. Der er undersøgelser, der viser at mennesker, der er religiøse, lever længere end dem, der ikke er. Det er interessant. Man mener, at hvis folk har store problemer i livet og ikke har noget at tro på, så går det ind i kroppen, og de bliver syge og dør. Det, at vi tror på noget, gør, at vi kommer af med det – bliver sundere simpelthen.”

Hvad betyder tro for dig?

”Naturligvis beder man fadervor. Det har jeg lært af min mormor, da jeg var lille dreng. Så det er indlysende for mig. Jeg har masser af eksempler på, at der er en Vorherre: Jeg kan ikke blive overrasket mere. Ens vildeste fantasi rækker ikke til de oplevelser, man kan komme ud for.”

"Min mor blev syg, og man måtte amputere hendes ene ben. Hun blev kørt ud til et genoptræningscenter, fordi hun skulle lære at gå med protese. Der sad hun i sin rullestol og ind kom en mand, som aldrig havde været der før. Han var pensioneret politimand og skulle aflevere nogle papirer. Hun kørte hen til ham og spurgte, om han var den og den. Han kiggede på hende, og tårerne løb ned af kinderne på ham. Det viste sig, at det var en mand, min mor havde kendt under krigen i '43, mens hun var gift med min far. Jeg er født i '44, hvor mine forældres ægteskab allerede var dårligt. Derfor boede min mor i perioder andre steder end hjemme hos min far. 1. april '44 måtte politimanden flygte til Sverige, og de blev enige om, at de aldrig skulle ses mere. Og de så ikke hinanden siden, men i alle de år har de tænkt på hinanden.

"Det kostede dig et ben at møde ham," sagde jeg til min mor. Han kom og besøgte hende i tre måneder. Min mor oplevede tre måneders utrolig lykke ved, at denne mand var kommet tilbage. Han kom med roser til hende og skrev digte. Det var en meget lykkelig historie. Så døde min mor. Da hun blev begravet, og bilen kørte væk med kisten, så lagde han en hånd på min skulder og sagde...Ja, min søn."

Carsten Brandt holder en lang pause..."Ser du, sådan nogle historier er noget, du ikke har kontrol over. Hvis dét ikke er et mirakel! Her er noget, der er større, end vi drømmer om. Min mor har aldrig med en trækning røbet, at min bror og jeg ikke havde samme far. Hun havde chancen de sidste måneder, men tog den ikke. Jeg er helt overbevist om, at der er noget, der er større end os. Det giver en tryghed - og det er meget vigtigt."

Af Tanja Marcher

Samtale om ORDET

Denne artikel bygger på en samtale mellem skuespiller Klaus T. Søndergaard og pressemedarbejder Line Hede Simonsen.

LHS: Kan du fortælle lidt om ORDET?

KTS: "Kaj Munk stiller igennem stykkets persongalleri mange forskellige trosopfattelser op ved siden af hinanden. Jeg spiller Mikkel, som er ateist. Han tror ikke på noget. For ham har religionen ikke haft svaret på mange problemer, og han har set sin mor være trængt i ægteskabet med en indædt grundtvigianer. Gamle Mikkel Borgen er grundtvigianer helt ind til benet. For ham er det Guds vilje, at livet skal leves og nydes, men samtidig tvivler han. Han tvivler på Guds styrke, og det piner ham. Peter Skrædder bekender sig til den puritanske indremissionske tro. For ham hænger troen sammen med livsforsagelse. Lægen tror på læge- og naturvidenskaben og fornuften. Præsten prædiker i kirken, men tror han egentlig? Han tror i hvert fald ikke på mirakler. Mikkels kone Inger har en uskyldig og ren barnetro. Johannes tror inderligt, så inderligt måske, at han er blevet sindsyg af det."

LHS: "Kaj Munk konfronterer os med spørgsmålet om tro fra mange forskellige vinkler. Når man tænker nærmere over det, er ORDET også tankevækkende i forhold til, hvordan vi skaber vores egen tro i dag; Vi sætter den sammen, så den passer til os. I ORDET er troen også individuel. Tro har altid været en sammenblanding af folketro og religion, og hvad man ellers har kunnet forklare livets glæder og sorger med - på den måde er det måske slet ikke noget nyt, at vi sammensætter vores egen tro. Vi blander bare nogle andre elementer sammen i dag, end man gjorde i begyndelsen af 1900 tallet."

"Vi forstår jo næsten ikke mennesker, der tror på noget i dag. Vi er bange for muslimers religiøsitet. Den lidenskab nogle muslimer tror med, er langt fra mange danskeres folkekirketro. På samme måde er mange muslimer bange for, at vores religion og livsopfattelse skal påvirke deres. Og ligesom Mikkel Borgen og Peter Skrædder er bange for at miste deres børn til hinandens tro, sidder mange fædre, både kristne og muslimer, med samme frygt i dag, tror jeg."

KTS: "Det handler også om samfundsklasser, Peter Skrædder er arbejder, og Mikkel Borgen er landmand - eller proprietærbølle som Peter Skrædder kalder ham. På samme måde er der også kulturelle og sociale aspekter af religiøse sammenstød i dag, tror jeg."

LHS: "Over for de to patriarker, Mikkel Borgen og Peter Skrædder, og deres fundamentalt forskellige forhold til kristendommen og troen, står Mikkel Borgens mellemste søn Johannes. Han har mistet sin forstand efter en trafikulykke, hvor hans kæreste reddede ham fra at blive kørt over, men blev selv kørt over i stedet. Siden ulykken har han troet, han er Jesus. Men selvom han er skør, står han samtidig for en meget ren form for tro. Han tror på mirakler og på, at Gud kan udrette dem, hvis man beder ham om det. Og Kaj Munk lader ham vække Inger fra de døde."

KTS: "For mig at se rækker stykket på den måde ud over den religiøse vinkel. Det med kun at se

verden fra sin egen vinkel og ikke forsøge at forstå andres opfattelse af den, er bestemt en aktuel problemstilling. Det er på en eller anden måde det, der er vores største problem i dag; At vi ikke tør lægge vores egen virkelighedsopfattelse lidt til side, mens vi lytter til andres. Det er en stor udfordring at prøve at forandre det udgangspunkt, synes jeg. I ORDET forener Ingers dødsfald de modstridende religiøse observanser, og Johannes' mirakel åbner måske op for en ny erkendelse.”

Hvad er et mirakel

Et mirakel er, når der sker noget, man ikke kan forklare.

Mirakler kan ske, når man tror, at alt håb er ude.

Nogle mennesker mener, det er et mirakel, hver gang et barn fødes.

Nogle mennesker mener, at det er et mirakel, når solen står op om morgenen.

Nogle mennesker mener, at særlige mennesker kan udføre mirakler.

Nogle mennesker mener, at mirakler kommer fra gud.

Nogle mennesker mener, at mirakler ikke kan ske.

Frans af Assisi

Frans af Assisi levede i Italien i begyndelsen af 1200 tallet. Han var tiggermunk og ejede ikke andet end det tøj, han gik i. Mad fik han af andre mennesker, mens han gik omkring og fortalte om Jesus. Han ville leve ligesom Jesus havde gjort.

Frans af Assisi ønskede at opleve Jesus' lidelse på sin egen krop, og i 1224 skete der noget mærkeligt: Frans af Assisi fik pludselig blødende sår på hænder og fødder, de samme steder som man havde slået søm i Jesus, da han blev hængt på korset.

Den slags mærker kaldes stigmata.

Den grædende Jomfru Maria

Mange steder i verden tilbyder kristne statuer af Jomfru Maria. Nogle steder er det sket, at statuer af Jomfru Maria er begyndt at græde.

De der tror på mirakler mener, at det er Guds måde at vise, at han er ked af den måde, mennesker opfører sig på.

Statuerne er blevet undersøgt, men videnskabsfolk kan ikke give nogen forklaring.

Tårerne har enten været almindelige menneske tårer eller blod.

Nogle tror, det er et mirakel, andre tror, at der er snyd med i spillet.

Jesus lavede undere

Jesus udførte i følge Bibelen forskellige slags undere:

Han uddrev onde ånder fra mennesker.

Han helbredte syge mennesker, for eksempel lamme, blinde og spedalske.

Engang stilnede han stormen på en sø, og han kunne også gå på vandet.

Jesus lavede engang fem brød og to fisk om til så meget mad, at 5000 mennesker blev mætte.

Han lavede også vand til om vin ved et bryllup.

Tre gange vækkede han døde mennesker til live.

Kilde: Liv og religion - grundbog 3 af Carsten Bo Mortensen, John Rydahl og Mette Tunebjerg

Arbejdsspørgsmål:

Hvad tror du på?

Har du selv et forhold til mirakler?

Har du oplevet eller hørt om nogle?

Hvor kommer mirakler fra?

Hvad er mirakler for dig?

Uddrag af 2. scene

s. 48 - 56

Vi befinder os hos Peter Skrædder. Gamle Mikkelt Borgen og hans yngste søn Anders er på besøg for at forsøge at overtale Peter til at lade hans datter Anne gifte sig med Anders.

BORGEN

Jeg kan ikke med folk, der kører frem og tilbage med Gud i munden som med en skrå. Nå, men – lad det være! I er lige så gode kristne som vi, lige så gode – skønt – men lad gå, lad mig respektere jer, men fordrage jer, nej, det kan jeg sgu ikke.

PETER

Hvad er det så ved os, du ikke kan fordrage?

BORGEN

Alt. Alt. Jeres døds længsel og omvendelses pjat. Mørkemænd der forsøger at skræmme små børn. (Anne og Anders bevæger sig på langbænken)

BORGEN

Peter, hvordan kan I tro på det, som I tror på?

PETER

Døds længsel. Jo, vi kan have lykkelige timer. Vort liv er én stor glæde, den, vi har i vente engang. Men vi skal vist have lidt mere kaffe, Anne!

(Ude i køkkenet knapper Anders Annes kjole op)

BORGEN

Jeg skal ikke have mere kaffe.
(Tager sit ur op fra vestlommen. Det spiller.)
Kvart over ti.

PETER (tager også sit ur frem)

Hvad er det for en melodi?

BORGEN

"Et barn er født i Bethlehem". Nicolai Frederik Severin Grundtvig.

PETER (ser på sit ur)

Ja, kvart over ti. (hans ur spiller også nu)

BORGEN

Og din melodi?

PETER

"Synder, stop ej mer dit øre". Af Hans Hansen.

BORGEN(begynder at synge)

Et barn er født i Bethelem, Bethelem, thi glæde sig Jerusalem! Halleluja!

PETER(begynder at synge)

Synder, stop ej mer dit øre,

luk det op for lammets røst!

Hør, den råber fuld af nåde:

Kom til mhvilen ved mit bryst.

PETER

Anne! Anne!

BORGEN

Hahaha!

(Anne kommer til, at skubbe kaffekanden ned på gulvet,med et brag)

PETER

Anne!

ANNE(viser sig i døren)

Ja, Far.

PETER

Kan vi få Jomfru blå, min pige.

ANNE/uforstående)

Jomfru blå?

BORGEN

Madam blå.

PETER

Kommer du med hende?

BORGEN

Og gi hende et ordentligt klask i røven!

(Anne løber i køkkenet, tager kaffekanden og løber tilbage til stuen med den)

PETER

Skænk, min pige.

(Anne skænker op og taber en en kjoleknap på gulvet. Der kommer ingen kaffe ud.)

ANNE

Undskyld, jeg laver noget mere.

BORGEN

Det behøver du ikke, Anne.

PETER

Hvad laver I derude i køkkenet?

ANNE

Anders har fået hovedpine og gået udenfor for at trække lidt frisk luft.
(Anne tilbage til køkken, får Anders ud af døren)

PETER(rejser sig)

Fra den dag af, jeg forlod dig og dine og blev omvendt, er der ikke gået en aften, uden jeg har bedt for dig. For, du beder vel ikke for mig?

BORGEN

Det gør jeg ganske vist ikke, men....øh

PETER

Men..øh

BORGEN

Men...øh

PETER

Aah, kom over til os!

BORGEN(rejser sig)

Det sker aldrig. Aldrig!

PETER

Er du sikker, tror du ikke på mirakler?

BORGEN

Mirakler?

PETER

Miraklet i menneskehjertet.

BORGEN(hviskende)

Kvaptorsk!

PETER

Undskyld, hvad sagde du?

BORGEN

Kvaptorsk!

PETER

Jaså

BORGEN
Jaså

BORGEN
Anders...!! Du mener sikkert at, Nicolai Frederik Severin Grundtvig er havnet i helvede!

PETER
Ja!

BORGEN
Anders for helvede!

ANDERS(i døren)
Ja,Far.

BORGEN
Denne pige – (tager sig til sit ben) – hvad hedder hun?

ANNE
Anne.

BORGEN
Anne, ja hun skal blive din, den onde lyne mig skal hun så, om jeg så selv skal trække hende ud af tugthuset her....

ANDERS
Jamen, Far.....

PETER
Du glemmer , du skal stå til regnskab for hvert usømmeligt ord.

BORGEN
Anders, spænd for!

ANDERS
Jamen , Far.....

BORGEN
Spænd for! - Og så siger jeg godnat.
(Anders ud)

PETER
Du er ikke blevet prøvet nok endnu. Dine drømme med Johannes.....

BORGEN
At hvad?

PETER
Han skulle være -
BORGEN
Være hvad?

PETER
Det har Herren forstyrret. Tving ham nu ikke til også.....

BORGEN(går modPeter)
Om Johannes vil jeg ikke høre et Kvab fra din mund! Kvap kvab!
Du kan stikke skråen.....

(Telefonen ringer.Peter går forbi Borgen og tager røret. Er høres lyd af violin)

PETER
Hallo , hallo – ja, det er – ja – nej, ikke endnu – ja, de er lige ved at tage af sted – hvad? - nej, nå, - det var ikke så godt – ja, jeg skal nok sige det – ja, god bedring! - Godnat.

BORGEN
Hvad var det? Hvad siger du god bedring til?

PETER
Underligt.....Miraklet.

BORGEN
Hvad er det?

PETER
Netop som jeg siger, at du skal prøves mere, ringer din søn Mikkell, at Inger er blevet syg.

BORGEN
Er Inger? Jamen det er vel bare.....

PETER
Nej, det var vist noget særligt, så vidt jeg ved.

BORGEN
Så?Så må vi skynde os.

PETER
Nu vil jeg af hele mit hjerte ønske for dig, kære Borgen, at Herren må nå dit hjerte denne gang, hvor hårdt han så end skal slå til.
(Anne står i døren)

BORGEN
Hvad er det, du siger, menneske? Jeg tror, Gud hjælpe mig, du står og ønsker, min svigerdatter må dø.

PETER
Sjælens frelse går forud for alt.
(Anne kaster sig ned på knæ foran Borgen)

ANNE
Nej, Far!
BORGEN
Så det ønsker du?
(Anne klamrer sig til Borgens ene ben, begynder at massere det)

ANNE
Nej, Far!.....(skriger) Anders!

BORGEN
Så det ønsker du?
(Borgen trækker sit ben fri, og går frem mod Peter)
Ved du hvad svar der gives på det?
(Anders kommer ind)

PETER
Rør mig ikke!

BORGEN
Et eneste svar på det er DET! (slår)

(Anne ligger stadig på gulvet, bryder sammen)

ANNE
Nej, nej!
BORGEN
Gong – Gongen har lydt!

BORGEN
(går hen for at tage sin frakke fra stolen)
Rejs ad helvede til! Ned til alle de andre skræddere!
PETER(liggende på gulvet)
Så optager jeg jo din plads!

Borgen tager uret frem, det spiller. Han synger mens han går ud af døren.

Et barn er født i Bethlehem, Bethlehem,
thi glæde sig Jerusalem! Halleluja!

Anne ligger grædende på gulvet. Anders ud.

Manuskript Kaj Munk
Bearbejdelse Carsten Brandt
Forlag: Kaj Munks Forfatterrettigheder Aps.

Inspiration til emnet på film

Kaj Munk

TV serie om Kaj Munk med Benny Poulsen i rollen som digterpræsten.

Instrueret af Henning Ørnbak. Produceret i 1986 af DR. TV drama i 4 dele

Ernst og lyset

I "Ernst og Lyset" vender Jesus tilbage til Jorden efter 2000 år, blot for at erfare at verden og potentielle disciple ikke er, hvad de har været. Findes ikke som selvstændig film, men er en del af antologien "Valgafte – Ernst og lyset – Wolfgang, 3 Oscar-nominerede kortfilm" og indgår også på vhs/dvd i antologien "Den korte film 2".

Instruktør: Tomas Villum Jensen, Anders Thomas Jensen, Danmark, 1996, 11 min.

Medvirkende: Jens Jørn Spottag, Søren Østergaard

Levende mirakler

Mirakuløse fænomener har været kendt i årtusinder inden for den katolske kirke. I dokumentarfilmen møder vi en række personer, for hvem grædende statuer, åbenbaringer af Jomfru Maria, mirakuløse helbredelser og stigmata er en del af hverdagen.

Instruktion Lene Stæhr og Alec Due

Inspiration til emnet i bøger

Kaj Munk "Foraaret saa sagte kommer" 1942, Kaj Munks selvbiografi.

Bjarne Nielsen Brovst har skrevet fire bøger om Kaj Munks liv udgivet på forlaget Centrum 1984.

Per Stig Møller "Munk" Gyldendal 2000

Per Stig Møller "Mere Munk" Gyldendal 2000

"Ordet på bordet – ni læsninger af Kaj Munks dramatik" red. Af Per Lykke Multivers 2004.